

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра композиції

"ПОГОДЖУЮ"

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

"ПОГОДЖУЮ"

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВО»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Профілізація	«Композиція», «Музикознавство», «Симфонічне диригування»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно- практичної підготовки (ОК 3.8.11, ОК 3.13.12, ОК 3.15.12)
Загальний обсяг	6 кредити ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (1,2)
Термін викладання	1-2-й семестр
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментознавство» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробники:

МАНУЛЯК Остап Михайлович — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри композиції ЛНМА імені М. В. Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Композиції*
Протокол від “16” червня 2021 року № 5

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих музикантів що вільно володіють основними аспектами специфіки будови інструментів, їх технічних, виконавських та естетичних характеристик і у майбутньому зможуть застосовувати здобуті знання в інструментуванні та в дослідницькій діяльності.

Основним завданням дисципліни є навчання студентів розуміння засад і функцій різноманітних інструментів у суладі симфонічного оркестру а також певних особливостей їх застосування

У результаті вивчення навчальної дисципліни «ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВА» студент повинен **знати**:

- Повну класифікацію музичних інструментів, їх акустичні особливості, будову, основні сімейства, різновиди, термінологію та найменування всіх інструментів та груп на українській, італійській, англійській, німецькій, французькій мовах.

- Основи музичної акустики, фізичну природу музичного звуку, його найважливіші параметри, зв'язок фізичних властивостей звуку з художньою виразністю, сучасні методи дослідження музичного звуку та основні точні прилади, які дозволяють проводити такі дослідження.

- Особливості повного звукоряду /європейська звукова система, строї/

- Звукоряди, діапазони, регістри, строї музичних інструментів всіх різновидів та сімейств, їх темброву специфіку, ефекти, роль в оркестрі.

- Способи звукодобування, штрихи, артикуляцію на всіх інструментах.

- Ансамблеві властивості окремих інструментів, сімейств, груп.

- Особливості запису партій окремих інструментів, їх груп, порядок розташування партій у партитурному рядку-системі. Будова партитур

- Умовності запису партій окремих інструментів, транспорти, ключі.

- Історію генезису, еволюції розвитку, вдосконалення музичних інструментів та їх сімейств у Західній Європі та Україні, зв'язки з інструментарієм інших країн.

- Основи історії оркестрових стилів у аспекті використанні основних інструментальних груп симфонічного оркестру.

- Особливості оркестрової фактури, основні та додаткові її елементи, фактурні функції окремих інструментів, їх сімейств, груп.

- Типові склади симфонічних оркестрів, способи їх розміщення на сцені.

В результаті навчання випускник повинен **вміти**:

- Визначати партію кожного інструмента у партитурному рядку-системі.

- Складати партитуру у відповідності з існуючими правилами та традиціями.

- Читати з листа партії транспонуючих інструментів з врахуванням напрямку та інтервалу транспозиції.

- Правильно записувати партії транспонуючих інструментів.

- Визначати регістрові та теситурні особливості партій окремих інструментів.

- Робити інструментознавчий аналіз партитур.

- Складати ескіз партитури при перекладі для оркестру творів, написаних в оригіналі для фортепіано або інших інструментів.
- Розписувати у ескізі партитури партії різним інструментам відповідно до фактурних функцій, виразовості, діапазонів та регістрів, технічних можливостей.
- Робити транскрипції, обробки, переклади творів фортепіанної літератури для оркестрових інструментів з позначенням виконавських прийомів, штрихів, способів звуковидобування, аплікатур

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчовиконавській діяльності.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
РН 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами								
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота	I курс	II курс		III курс		IV курс		
						Всього	у тому числі:				Семестри							
							лекційні	індивідуальні	практичні		1	2	3	4	5	6	7	8
											Кількість тижнів в семестрі							
Інструментознавство		1,2		6	180	60	60			120	2	2						

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин				
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота
				Всього	у тому числі:		
					лекційні	індивідуальні	
I	1	3	90	30	30		60
	2	3	90	30	30		60

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1 семестр		
1	Вступ, мета та завдання курсу інструментознавства, його місце у системі музично-теоретичних дисциплін. Огляд літератури. Нарис з історії європейського інструментарію, походження основних сімейств, розвиток, еволюція, тенденції. Оркестровий інструментарій, поява оркестрових складів на ранньому етапі докласичного періоду, оркестр барокко, формування класичного складу симфонічного оркестру, його еволюція, нові принципи оркестрового письма. Романтизм, імпресіонізм, неокласицизм, друга половина ХХ століття.	2 год.
2	Повна класифікація музичних інструментів. Основні 2 принципи конструкції, фізично-акустичні принципи будови музичних інструментів, їх основні елементи.	2 год.
3	Фізика музичного звуку. Звукові коливання, їх зародження, резонанс, дифузія. Частота, амплітуда, тембр, їх фізичні основи. Акустичні форманти. Модуль Юнга, закони органних труб. Прилади для дослідження основних параметрів звукових коливань. Методологія, прості формули.	2 год.
4	Партитура оркестру. Особливості оркестрового письма. Фактура, її основні та додаткові елементи. Основні принципи інструментування та розподіл фактурних функцій. Методика скороченого запису.	2 год.
5	Загальний огляд інструментів симфонічного оркестру. Характеристика груп. Транспонуючі інструменти оркестру. Написання партій для них, принципи транспозиції при написанні	2 год.

	та прочитанні. Складання таблиці транспонуючих інструментів.	
6	Струнно-смичкові інструменти. Історія виникнення, розвиток, еволюція сімейства віол, скрипок, їх особливості. Кремонська школа /Аматі, Страдіварі, Маджіні, Гварнері, Гаспаро де Сальс та інші/. Німецька, французька школа. Вітчизняні майстри.	2 год.
7	Скрипка. Історія виникнення, розвиток скрипкового мистецтва, художньо-виразові особливості інструменту. Стрій, струни, загальний обсяг звукоряду, реєстри. Способи зміни тембру.Скордатура.	2 год.
8	Скрипка. Техніка гри. Права рука, розподіл смичка. 2 Штрихи. Класифікація. Особливі способи звукодобування. Виразово-художні особливості. Техніка лівої руки. Позиції, аплікатури, пряме, зворотне положення пальців. Подвійні ноти, акорди. Флажолети, натуральні, штучні. Діапазони струн. Скрипка як оркестровий інструмент. Оркестрове письмо для груп скрипок. Сольний репертуар.	2 год.
9	Альт. Загальна характеристика художньо-виразових властивостей. Використання у оркестрі. Історія виникнення, еволюції виконавства. Особливості будови. Стрій, струни, діапазон, реєстри, техніка гри. Відмінність від скрипки, особливості виконавських прийомів. Оркестрове письмо для групи альтів у оркестрі.	2 год.
10	Віолончель. Історична довідка. Характеристика художньо-виразових особливостей. Струни, стрій. Постава виконавського апарату. Техніка штрихів. Техніка лівої руки. Структура позицій, діапазон, реєстри. Флажолети. Подвійні ноти, акорди. Група віолончелей у оркестрі. Особливості написання партій. Віолончель як сольний інструмент.	2 год.
11	Контрабас. Історія: генезис, еволюція, виконавство, особливості будови, виразові властивості. Струни та їх характеристика. Техніка гри. Постава виконавського апарату. Штрихи. Структура позицій. Виконавські прийоми. Обсяг звукоряду, реєстри. Контрабас як оркестровий інструмент, особливості написання партій для групи контрабасів. Особливі способи звукодобування, ефекти.	2 год.
12	Арфа. Загальна характеристика виразово-художніх властивостей, історія виникнення, вдосконалення, виконавства. Конструкційні особливості арфи Еррара. Звукодобування, педальний механізм та його робота. Звукоряд, реєстри, прийоми гри, особливості нотації, використання арфи у оркестрі, фактури, місце партії арфи у партитурі.	2 год.
13	Духові інструменти. Загальна характеристика, роль у розвитку	2 год.

	музичної культури країн Західної Європи, України. Сімейства духових інструментів, їх розвиток, еволюція, використання у оркестрових складах різних типів.	
14	Теоретичні та фізико-акустичні засади будови духових інструментів. Повна класифікація. Принципи побудови звукорядів. Теситурний розподіл духових інструментів. Місце партій духових інструментів у партитурі.	2 год.
15	Дерев'яні духові інструменти: основні сімейства, їх виразові властивості. Темброві характеристики. Способи звуковидобування на дерев'яних духових інструментах, система штрихів, артикуляції. Палаталізована атака звуку. Координація дій язика та пальців. Техніка дихання. Особливі прийоми виконавства. Ансамблеві властивості. Термінологія, позначення інструментів та виконавських прийомів на основних європейських мовах.	2 год.
	Всього	30
2 семестр		
16	Лабіальні духові інструменти. Історія розвитку. Поперечна флейта. Сімейство флейт. Велика флейта. Звукоряд, діапазон, стрій, регістри, техніка гри, звуковидобування та штрихи. Ефекти, темброва специфіка, виразовість, використання у оркестрі. Флейта-пікколо, альтова флейта, альбізіфон, контрабасова флейта. Термінологія.	2 год.
17	Дерев'яні духові інструменти з двоязичковою тростиною, їх роль у європейському інструментарії, історичний огляд. Сімейство гобоїв. Гобой: звукоряд, діапазон, регістри, темброва специфіка. Техніка гри, ефекти, особливості штрихів та артикуляції, виразовість, динаміка, використання у оркестрі. Особливості виконавського дихання. Німецька та французька системи гобоїв. Геккельфони: пікколо, баритон, англійський ріжок, крумгорн, гобой д'амур - строї, звукоряди. Термінологія.	2 год.
18	Сімейство фаготів - історичний огляд розвитку сімейства та окремих різновидів. Фагот /бассон/ - звукоряд, діапазон, регістри, темброва специфіка, виразовість, техніка гри, штрихи, динаміка, ефекти. Використання у оркестрі. Ключі. Контрафагот та його характеристика. Термінологія.	2 год.
19	Дерев'яні духові інструменти з одназичковою тростиною. Огляд еволюції, розвитку, вдосконалення, реконструкція Й.Декінера. Сімейство кларнетів. Кларнет: звукоряд, діапазон, регістри, особливості тембру, динаміка, специфіка штрихів, виразові ефекти. Строї, транспорти, особливості письма. Використання у оркестрі. Німецька та французька системи. Інструменти сімейства: кларнет пікколо,	2 год.

	основні різновиди кларнета, альтовий кларнет, бассетгорн, басовий кларнет, інші різновиди кларнета. Термінологія.	
20	Сімейство саксофонів. Звукоряди, діапазони, реєстри, строї, темброва специфіка, штрихи. Особливості використання у оркестрі, виразові ефекти. Термінологія.	2 год.
21	Амбушіорні інструменти. Фізично-акустичні особливості мідних духових інструментів. Історія розвитку, еволюція, сучасний стан інструментарію та виконавство на мідних духових інструментах. Натуральний звукоряд. Вентильний механізм та принципи його дії. Кулісний механізм: недоліки та перевага. Основні сімейства мідних духових інструментів. Використання у різних оркестрових складах. Ансамблеві властивості.	2 год.
22	Валторна. Загальна характеристика, історичний огляд розвитку, еволюції та вдосконалення інструментів. Звукоряд валторни - натуральний, повний хроматичний. Діапазон - повний та "робочий", реєстри. Специфіка тембру звуку. Техніка гри. Амбушюр, атака, штрихи. Виразові ефекти. Строї, транспорти, умовності запису партії валторни. Використання у оркестрах різних складів. Способи зміни тембру, особливі прийоми гри. "Б"-крон. Термінологія.	2 год.
23	Труба. Огляд історії розвитку, еволюції, вдосконалення, історичні різновиди труб. Виконавський стиль "кляріно". Сучасна труба: характер звучання, звукоряд, діапазон - повний та оптимальний, реєстри. Техніка гри, амбушюр, атака, штрихи, виразові ефекти. Строї, транспорти, сучасні різновиди сімейства. Використання у оркестрах різних складів. Способи зміни тембру, особливі виконавські прийоми. Коригувальні крони. Помповий механізм. Термінологія.	2 год.
24	Тромбон. Особливості конструкції. Огляд історії еволюції, розвитку та сучасні різновиди інструменту. Натуральний звукоряд. Кулісний механізм та утворення хроматичного звукоряду. Позиції. Мертва зона. Квартвентиль. Басово-теноровий цуг-тромбон. Техніка гри. Повний діапазон та реєстри. Особливості виразових ефектів, специфічні виконавські прийоми. Особливості штрихів. Амбушюр, атака. Використання тромбону у оркестрах різних складів, оркестрова функція. Термінологія.	2 год.
25	Туба. Загальна характеристика. Різновиди інструменту. Огляд історії виникнення, еволюції та розвитку сімейства туб. Різновиди. Натуральний та повний хроматичний звукоряди, діапазон - повний та оптимальний. Вентильний механізм. Квартвентиль. Реєстри. Техніка гри, специфіка виразовості звучання, ефекти. Оркестрова	2 год.

	функція туби. Термінологія.	
26	Сімейства саксгорнів, флюгельгорнів та інші мідні духові інструменти. Загальна характеристика, особливості звучання, строї. Склади духових оркестрів. Виконавські стилі.	2 год.
27	Ударні інструменти. Загальна повна класифікація. Роль ударних інструментів у оркестровому ансамблі. Виразові особливості та еволюція їх функціонування. Особливості запису партій ударних інструментів у партитурі. Ударні інструменти з невизначеною висотою звуку. Діафони. Ідіафони, інші різновиди. Назви, термінологія. Техніка гри, інструменти високозвучні, середньозвучні, низькозвучні. Окрема категорія інструментів: "на випадок" - з метою посилення ілюстративності музики, внесення елементів позамузичних шумових ефектів.	2 год.
28	Ударні інструменти з визначеною висотою звуку. Їх роль у оркестровій фактурі, виразові ефекти. Класифікація, розподіл по теситурах. Літаври, дзвіночки, тубафони, вібрафони, ксилофони, марімба, ксилорімба, дзвони /звичайні, трубчасті/, флексафон та інші. Клавішно-ударні інструменти. Діапазони, строї, регістри, виразові ефекти всіх згаданих інструментів. Техніка гри, виконавські прийоми. Назви інструментів на основних європейських мовах. Термінологія.	2 год.
29	Орган. Огляд історії розвитку органного мистецтва, будівництва органів, стилів виконавства. Конструкція органу, його виразовість та значення для розвитку музичного мистецтва. Регістри органу, їх класифікація, залежність від конструкції труб, їх форми та акустичних особливостей. Клавіатури органу. Ніжна клавіатура. Система включення регістрів, копуляції, керування динамікою, тембром. Швелери, "вальце", мікстури, аліквоти, сесквіальтер (регістр), вібрато, тремолянт та інші ефекти. Особливості виконавської техніки. Ансамблеві властивості органу. Орган та оркестр. 2 год.	2 год.
30	Хор. Загальна характеристика хорових партій, їх діапазони, виразовість, теситурна специфіка. Особливості хорового письма. Загальний огляд народних інструментів. Класифікація, різновиди, їх музична виразовість, техніка гри. Звукоряди та діапазони деяких найбільш розповсюджених народних інструментів. Склади оркестрів та ансамблів народних інструментів. Загальний огляд електронних інструментів, їх особливості, використання у різних видах оркестрів та ансамблів.	2 год.

Всього	30
---------------	-----------

Самостійна робота

1 семестр		
1	Перегляд відеоматеріалів про зародження оркестру	2 год.
2	Опрацювання статей про повну класифікацію музичних інструментів.	4 год.
3	Опрацювання статей та перегляд відео про фізику музичного звуку.	4 год.
4	Прослуховування музичних творів та аналіз оркестрової фактури, її основних та додаткових елементів.	4 год.
5	Практика написання партій транспонуючих інструментів.	4 год.
6	Опрацювання статей та перегляд відео про історію виникнення, розвиток і еволюцію сімейства віол, скрипок і їх особливості.	4 год.
7	Опрацювання статей та перегляд відео про скрипку.	4 год.
8	Прослуховування та аналіз творів сольного скрипкового репертуару	4 год.
9	Опрацювання статей та перегляд відео про альт.	4 год.
	Поточний контроль	2
10	Опрацювання статей та перегляд відео про віолончель.	4 год.
11	Опрацювання статей та перегляд відео про контрабас.	4 год.
12	Опрацювання статей та перегляд відео про арфу.	4 год.
13	Перегляд відеоматеріалів про історію зародження духових інструментів.	2 год.
14	Опрацювання статей та перегляд відео про теоретичні та фізико-акустичні засади будови духових інструментів.	4 год.
15	Опрацювання статей та перегляд відео про способи звуковидобування на дерев'яних духових інструментах, систему штрихів, артикуляції, особливі прийоми виконавства.	4 год.
	Підсумковий контроль (залік)	2 год.
	Всього	60
2 семестр		
16	Опрацювання статей та перегляд відео про флейту	4 год.
17	Опрацювання статей та перегляд відео про гобой	4 год.
18	Опрацювання статей та перегляд відео про фагот	4 год.

19	Опрацювання статей та перегляд відео про кларнет	4 год.
20	Опрацювання статей та перегляд відео про саксофон	2 год.
21	Опрацювання статей та перегляд відео про фізично-акустичні особливості мідних духових інструментів	4 год.
22	Опрацювання статей та перегляд відео про валторну	4 год.
23	Опрацювання статей та перегляд відео про трубу	4 год.
	Поточний контроль	2
24	Опрацювання статей та перегляд відео про тромбон	4 год.
25	Опрацювання статей та перегляд відео про тубу	4 год.
26	Опрацювання статей та перегляд відео про сімейство саксгорнів, флюгельгорнів та інших мідних духових інструменти.	4 год.
27	Опрацювання статей та перегляд відео про ударні інструменти. Практика розміщення ударних інструментів в партитурі	4 год.
28	Опрацювання статей та перегляд відео про ударні інструменти з визначеною висотою звуку	4 год.
29	Опрацювання статей та перегляд відео про орган	4 год.
30	Прослуховування та аналіз музичних творів в яких хор, окремі народні та/або електроінструменти поєднуються із симфонічним оркестром	2 год.
	Підсумковий контроль (залік)	2 год.
	Всього	60

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„Відмінно” А - студент творчо осмислив матеріал курсу, здатний оперувати ним в інтегративних зв'язках з іншими дисциплінами; аналізувати відповідно до конкретних практичних завдань, пов'язаних із професійним застосуванням отриманих знань із інструментознавства; логічно, послідовно викладає фундаментальні принципи інструментознавства; орієнтується не лише в основній рекомендованій літературі, але й в додаткових джерелах з інструментознавства; вільно оперує спеціальною термінологією; має власне відношення до предмету, зіставляє, порівнює отриману інформацію з власним

досвідом та уявленнями, творчо осмислює цілі і завдання курсу. Продуктивний, творчий рівень опанування матеріалу.

„Добре” В - студент майже вільно володіє основною інформацією з курсу інструментознавства, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку; орієнтується в основній фаховій літературі; часто однак не може зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування засвоєної інформації у майбутній професійній практиці пов'язаній з інструментуванням та необхідними для цього знаннями з інструментознавства. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових знань у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

„Добре” С - студент володіє основною інформацією з курсу інструментознавства, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку; орієнтується в основній фаховій літературі; не може натомість зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування засвоєної інформації у майбутній професійній практиці. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових знань з інструментознавства у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

„Задовільно” D - студент має певне уявлення про інструментознавство, однак, його знання частково досить фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, часто являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує поверхове знання спеціальної літератури з інструментознавства, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять дисципліни, проте без їх глибшого осмислення; його відповідь характеризується відірваністю теоретичних знань від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Переважно фрагментарний рівень опанування матеріалу.

„Задовільно” E - студент має певне уявлення про інструментознавство, однак, його знання достатньо фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує поверхове знання спеціальної літератури з

інструментознавства, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять інструментознавства, проте без їх глибшого осмислення; його відповідь характеризується відірваністю теоретичних знань від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Фрагментарний рівень опанування матеріалу.

„Незадовільно” FX - студент має приблизне уявлення про інструментознавство, однак, його знання дуже фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує майже повне незнання спеціальної літератури з інструментознавства, у більшості випадків неспроможність у визначенні основних положень і дефініцій; лише частково демонструє знання основних категорій і понять дисципліни без їх глибшого осмислення; його відповідь характеризується повною відірваністю теоретичних знань з інструментознавства від їх наступного практичного застосування у професійній діяльності. Оглядово-вибірковий рівень опанування матеріалу.

„Незадовільно” F - студент зовсім не знає або ж знає окремі факти, події, назви, проте плутається в них, не диференціює за фундаментальними ознаками, не укладає в послідовність за будь-якими фундаментальними ознаками; не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї; не володіє спеціальною термінологією інструментознавства; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядово-вибірковий рівень опанування матеріалу.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
4. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
5. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жоден із запропонованих методів не позбавлений недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Коспозиція» інтегрує методи різних груп, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.

2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.

3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.

4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Arthur H. Benade. Fundamentals of Musical Acoustics. Courier Corporation, Massachusetts, 2012. 608 с.
2. Voichita Bucur. Handbook of Materials for Wind Musical Instruments. Springer International Publishing, New York , 2019. 819 с.
3. Neville H. Fletcher, Thomas D. Rossing. The Physics of Musical Instruments. Springer-Verlag, New York, 1991. 620 с.
3. Harvey E. White, Donald H. White Physics and Music: The Science of Musical Sound. Dover Publications, New York , 2014. 448 с.
4. Каре А. История оркестровки. - Музыка. - М.,1990.
5. Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі. – К.: Муз. Україна, 1971.
6. Левин С. Духовне інструменты в истории музыкальной культуры. Т.І,П. - Л.,1973.
7. Мальтер Л. Таблицы по инструментоведению. - М., 1974.
8. Римский-Корсаков Н. Основы оркестровки с нотными образцами из собственных сочинений./Повне зібрання творів. Т.3. - М.,1959.
9. Рогаль-Левицкий Д. Современный оркестр. Т.І,2. - М., 1958,
10. Тейлор Р, Физика мцзнкального звука /переклад/. - М.,1982.
11. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра. - М.,1972.